

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

אוסף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: יוסף שמואל	שם משפחה: שוטן
---------------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: שוטן		בלועזית Schotten
שם פרטי איתו נולדתי: פרנסואה	בלועזית Francois	
שנת לידה: 1941	מין: זכר	שם פרטי ושם נעורים של האם: מלכה פישר
עיר לידה: ליון		בלועזית Lion
שם פרטי ושם משפחה של האב: יהודה שוטן		שם פרטי ושם נעורים של האם: מלכה פישר
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה:		בלועזית
ארץ המגורים:		ארץ המגורים:
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)
חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)		חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: LION – FRANCE; MORGAINS-SWISS (שם העיר או האזור ושם הארץ)		
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור: 1945
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור -LES-BAINS , FRANCEAIX
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי		שנת עליה: 1950
במידה ועלית באניה, ציין את שמה		"ארצה"

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

הוריי התגוררו במטרסדורף (MATTERSDORF) שבאוסטריה. היינו משפחה דתית מאד, משושלת של רבנים. לאבא היה מפעל לעיבוד נוצות. תמיד היו לו ידיים טובות, והוא היה גם צייר מוכשר מאד. אחרי ה"אנשלוס" גרשו את הורי. הם שלחו את שני אחיי הגדולים, שלום ומשה יצחק, ושלוש אחיותיי הגדולות, געלע, פרל, וגיטל לסלובקיה, לסבי וסבתי שלום וברכה שגרו בעיירה בשם Guta שהיום נקראת Kolarovo. הם בעצמם, ללא הילדים וללא כל הרכוש שהשאירו שם, פנו לכיוון ספרד כי חשבו שזו ארץ ניטרלית. הם הגיעו לצרפת, שם פגשו אישה צרפתייה יהודיה בשם גב' קון שהחליטה מתך שליחות להציל ילדים יהודים ולהחזירם לחיק משפחתם. היא הצליחה להביא רק אח אחד ואחות אחת שלי מסלובקיה לצרפת. השלושה האחרים נשאר עם סבא וסבתא ונשלחו איתם ב-1944 לאושוויץ והושמדו שם. בגלל שאבי ואמי היו אזרחי מדינת אויב, שלחו אותם למחנות עבודה נפרדים של בנות הברית. בתחילת הכיבוש הנאצי אבא סירב לברוח כמו רבים אחרים לאנגליה דרך דנקירק, בגלל אמא שלא הייתה איתו. הוא התחיל לנדוד דרומה עד לליון, ושם הצליח לאתר את אמא שהגיעה לשם גם עם קבוצת נשים יהודיות.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

אני נולדתי באוגוסט 1941 בליון. התפרנסנו מזה שאבא שלי קנה נרות חלב, בישל אותם עם סודה קאוסטית וייצר במטבח הבית סבוני כביסה, שהיה בהם חוסר אז, ומכר אותם. בתחילת 1942 הבעל של גב' קון שהיה פעיל במחתרת הצרפתית הודיע שאוספים את היהודים ושולחים אותם למחנות ושאבא צריך להסתתר, אז הוחלט לנסות לברוח לשווייץ איתה היה עדיין גבול פתוח. נסענו ברכבת מליון לעיר ספר צרפתית בשם Annemasse, אבא, אמא, אחי, אחותי, ואני התינוק. כשירדנו מהרכבת הורי ראו יהודים אזוקים בשבי נאצים, הם הסתובבו ועשו עצמם כאילו הם אזרחים תמימים ונאלצו לחזור לליון. הם חיפשו דרך אחרת ומצאו מבריחים בשכר. הסכנה הייתה גדולה כי חלק מהמבריחים היו לוקחים את הכסף ומסגירים את המוברחים לנאצים. אחי ואחותי נסעו עם אחד מהמבריחים למקום מפגש, אני ואבא ואמא הוכנסנו למשאית עם קבוצה של 15 יהודים והוחבאנו מאחורי ארגזי ירקות. זה היה מסע מטלטל בתנאים קשים. כשהגענו למקום המפגש לקח אותנו מורה דרך ואבא שלי סחב אותי על הידיים במשך יום שלם של טיפוס בהרים. לא היה לו אוכל לתת לי כי את כל האוכל שהכין מראש הוא חילק בסוף לחברי הקבוצה. אמא כבר לא יכלה ללכת לבד בסוף הטיפוס כי הייתה מותשת, ואפילו התעלפה בדרך, והיא נאחזה במקל של מורה הדרך ומשכה את עצמה. כשהגענו לגבול עמד שם שומר שאמר לנו שאנחנו בתוך שווייץ. הם נהגו להסגיר חזרה את הפליטים, אלא אם כן היה תינוק בין הפליטים. בזכות זה שהייתי התינוק היחיד בקבוצה, הכניסו את כל הקבוצה לשווייץ. שם שהינו עד סוף המלחמה. השווייצרים הכניסו אותנו למחנה עקורים. הזיכרון הראשון כילד הוא משווייץ כשאבא מלמד אותי להגיד "תורה ציווה לנו משה, מורשה קהילת יעקב".

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

ב-1945 גורשנו חזרה לצרפת. עברנו לאקסלבן. אבי נסע כל פעם לשבועיים-שלושה לפאריז כדי להתפרנס ממסחר מזדמן בבולים ובכל מיני דברים, וחייפיש דיור בפאריז. עברנו לדירה במרכז פאריז מעט לפני פורים ב-1947. בערב פסח אמא קיבלה אירוע מוחי ונפטרה לאחר שבוע. היא נשלחה לקבורה בארץ ישראל, ונקברה בהר הזיתים במלחמת השחרור. כתוצאה מכך נשלחתי בגיל חמש וחצי למוסד פנימייה יהודי בפאריז, וממנו עברתי אחרי מס' חודשים למוסד יהודי בהאגנאו, ליד שטרסבורג, שם שהיתי כשנה בה לא פגשתי את אבא. הזיכרון שלי מהמוסד הוא שאני יוצא החוצה מהבניין בחורף המושלג ועומד שם מוכר ערמונים שאורז את הערמונים החמים בקונוס כזה של עיתון מגולגל, ואני רעב והריח החמים שלהם מפתה אותי כל כך, אבל אין לי כסף כדי לקנות ממנו. משם הועברתי למוסד יהודי באנטוורפן. בינתיים אבא נסע לארץ, נשא שם אישה, והם חזרו לצרפת כדי להביא אותי לישראל. הובאתי לפאריז כדי להכיר את אמי החורגת החדשה, ואורגנה נסיעתי דרך "עליית הנוער". אחותי כבר הייתה אז בארץ בקיבוץ חפץ חיים. נשלחתי ברכבת בגפי למרסיי, שם חיכו לי מדריכים של עליית הנוער וביחד עם קבוצה גדולה של ילדים יהודים מצפון אפריקה העלו אותנו על האנייה

"ארצה", הרגשתי זר כי הייתי ילד אשכנזי יחיד בין כל הילדים מצפון אפריקה. לאחר כשבוע הגענו לחיפה. אחותי חיכתה לי על הרציף הנמל עם הארוס שלה. לא ראיתי אותה שנים. נשלחתי למחנה מעבר בשכונת אחוזה בחיפה ששכן במחנה צבאי בריטי שפונה. אחר כך ישנתי בחדר של הארוס של אחותי בקיבוץ חפץ חיים, עד שאבא ואמי החורגת הגיעו מצרפת.

נא ספרי על חייך בארץ

(תחשופיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

כשהגעתי לארץ כילד בן תשע מפא"ר, ראיתי אנשים לבושים במכנסיים משתלשלים והרגשתי שאני מגיע לארץ מזרח תיכונית נחשלת. בפעם הראשונה שניסיתי לקטוף ולאכול סברס נדקרתני בכל הידיים כי לא ידעתי איך עושים את זה. לאחר חצי שנה בארץ, נשלחתי שוב לפנימייה בבני ברק של ילדים ניצולי שואה. סיימתי שם את היסודי, אחר כך למדתי בישיבת פונביץ' אבל החלטתי שאני רוצה ללמוד מקצוע והלכתי לישיבה מקצועית כפר סיטרין שם למדתי מכונאות רכב. אחר כך למדתי בישיבת חברון בירושלים. התגייסתי לנח"ל החרדי, ובמילואים כמקלען לחמתי במלחמת ששת הימים, יום הכיפורים ולבנון. עבדתי רוב חיי בעסק המשפחתי של אבי – חנות לשמיכות כרים ומצעים בתל אביב. התחתנתי בשנת 1965 ונולדו לי ארבעה ילדים. כיום כולם נשואים והורים לילדים בעצמם, ויש לי אפילו 2 ננים. אני רוצה שכולם ידעו שאין מקום כמו ארץ ישראל, ושיעריכו מה שיש לנו פה, אחרי מה שהעם שלנו עבר בגולה.

ראיון: יאיר חסדיאל

בני ברק, אוקטובר 2013